

UN OM AL BIOSFEREI DOCTORUL HABILITAT ÎN BIOLOGIE GHEORGHE POSTOLACHE LA 75 DE ANI



Născut la 2 mai 1943, în comuna Codreanca (Cobâlca), județul Orhei, azi raionul Strășeni.

Geobotanist, domeniul de cercetare: geobotanica, flora, silvicultura.

Doctor habilitat în științe biologice (1997), profesor cercetător (2009).

Recent, la Grădina Botanică Națională „Alexandru Ciubotaru” (Institut) a avut loc o manifestare științifică prilejuită de lansarea cărții *Rezervația „Pădurea Domnescă”* și sărbătorirea aniversării a 75-a a profesorului cercetător, doctorului habilitat în științe biologice, Gheorghe Postolache, șeful Laboratorului Geobotanică și Silvicultură.

Gheorghe Postolache din fragedă copilărie, ca și mulți alți conaționali de-ai săi, a avut de suferit de pe urma vremurilor grele de după război. În anul 1959 a absolvit Școala medie din satul natal și a fost înmatriculat la Facultatea de Biologie și Geografie (specialitatea biologie și chimie) a Institutului Pedagogic din Tiraspol. La facultate, pe atunci, cursurile teoretice erau însoțite de lucrări de laborator, precum și de lucrări în câmp efectuate de cunoscuții botaniști B. Matienco, Gh. Simonov ș. a. Aplicațiile practice de teren în împrejurimile localităților Morozeni (1959) și Călărași (1960) în mare măsură au determinat viitorul botanistului Gh. Postolache.

După absolvirea facultății (1964), a lucrat un timp scurt ca profesor la Școala medie din comuna Cuizăuca, Rezina, după care a făcut serviciul militar și iarăși a lucrat o perioadă scurtă ca profesor de biologie și chimie în comuna Onești, Strășeni. În februarie 1966 a fost încadrat de către directorul Grădinii Botanice, academicianul A. Ciubotaru, în calitate de laborant în Laboratorul de Floră și geobotanică la Grădina Botanică a Academiei de Științe a Moldovei. În 1967–1970 a urmat doctorantura la Academia de Științe a Moldovei sub conducerea m. cor., dr. hab., prof. Tatiana Gheide-man. În 1971 a susținut teza de doctor în biologie, iar în 1997 – teza de doctor habilitat în biologie cu tema: *Vegetația Republicii Moldova*. După terminarea docto-

ranturii a fost angajat la Grădina Botanică a AȘM în calitate de colaborator științific. A lucrat o perioadă (1979–1981) director adjunct pe probleme de știință al Grădinii Botanice, iar din 1981 până în prezent este șef al Laboratorului de Geobotanică și Silvicultură. Obiectul studiilor sale este geobotanica, silvicultura și floristica. A fost conducător a 28 de proiecte științifice, dintre care 7 proiecte instituționale, 15 proiecte de grant și 6 proiecte editoriale.

În perioada 1967–1974, Gh. Postolache a cercetat litiera în circuitul de substanțe și productivitatea biologică, probleme încadrate în Programul „Omul și Biosfera”. Cercetările sale s-au soldat cu elaborarea conceptului litiera-component al ecosistemelor forestiere. A fost propusă definiția și făcută clasificarea acestui component al ecosistemelor forestiere, acestea fiind reflectate în monografia *Лесная подстилка в круговороте веществ* (1976), pentru care i s-a acordat Premiul Tinerilor Savanți din Moldova.

În anii 1972–1975, în cadrul proiectului instituțional al laboratorului, a cercetat regenerarea naturală a stejarului pedunculat, a mesteacănului și a altor specii de arbori din Nordul Moldovei. El conchide că stejarul pedunculat, edificatorul pădurilor din Nordul Moldovei, nu are capacitatea de a se regenera natural (prin semințe). Stejarul înflorește aproape anual, dar florile și fructele sale sunt afectate de vătămători și temperaturile scăzute. Mesteacănul în aceste păduri creștea spontan (unicul loc din Moldova), forma multe semințe, însă semințele nu germinau. Aceste specii de arbori nu se regenerează natural, deoarece lipsește numărul necesar de puiet. Cu toate că s-a abordat problema revitalizării speciilor respective, mesteacănul în ultimii ani a fost afectat de secete și practic a dispărut din păduri.

În 1980–1985, dr. Gh. Postolache a elaborat sortimentul de specii de arbori și arbuști pentru crearea perdelelor forestiere pe câmpurile agricole. Folosind conveierul de înflorire a plantelor pentru atragerea insectelor polenizatoare, pune la dispoziția specialiștilor *Recomandări de creare a perdelelor forestiere și oazelor biocenotice în livezi* (1985).

În perioada 1986–1990, Gh. Postolache, în cadrul proiectului instituțional, a cercetat vegetația din văile râurilor. Ca rezultat, a evidențiat regularitățile de formare și de răspândire a comunităților vegetale din luncile râurilor. Este cunoscut faptul că în anii 1960–1975 s-au efectuat lucrări hidrotehnice de adâncire și îndreptare a albiilor râurilor din Moldova. În acele vremuri au fost desecate locurile băltoase din luncile Prutului, Nistrului, Răutului și ale multor râuri mici. Lucrările respective s-au efectuat fără o oarecare argumentare științifică, de aceea a apărut necesitatea de a determina impactul lor asupra vegetației. Gh. Postolache avea să constate că prin adâncirea și îndreptarea albiilor râurilor au loc schimbări esențiale în regimul hidrologic al luncii și în compoziția și structura comunităților vegetale. În urma coborârii nivelului apelor subterane, comunitățile vegetale spontane sunt substituie cu comunități vegetale bogate în specii de plante ruderales. Noile comunități vegetale au o productivitate și diversitate mai scăzută decât cele spontane, iar ca rezultat, comunitățile vegetale degradează. Pentru ameliorarea situației, Gh. Postolache a propus procedee tehnologice de păstrare a comunităților vegetale și, în baza unor regularități de răspândire a comunităților vegetale, elaborează *Recomandări de împădurire a malurilor bazinelor acvatice*.

În noiembrie 2000, pădurile de la cele mai mari altitudini, mai ales din Podișul Nistrului, au fost afectate de chiciură. În baza cercetărilor efectuate împreună cu P. Rotaru și I. Talmaci, Gh. Postolache elaborează *Recomandări de ameliorare a stării pădurilor afectate de polei în noiembrie 2000*.

În anii 2003–2006 a elaborat proiectul „Elaborarea procedeelelor tehnologice de reconstrucție și crearea perdelelor forestiere în scopul reducerii influenței negative a calamităților naturale asupra plantelor de cultură în stepa Bălți” efectuat în cadrul Programului de Stat „Principii și procedee tehnologice de diminuare a consecințelor naturale (seceta, înghețuri etc.) asupra plantelor de cultură” (Conducător de program acad. S. Toma). În cadrul proiectului, elaborează *Carcasa forestieră pentru Stepa Bălți* (raioanele Sângerei, Fălești, Râșcani, Drochia). Pentru a îmbunătăți calitatea mediului, a propus plantarea a 23 565,6 ha de păduri și 4645,7 ha de perdele forestiere de protecție, în Stepa Bălțiului. A fost alcătuit sortimentul de specii de

arbori, evidențiate suprafețele necesare pentru fiecare localitate din acest spațiu. În prezent, recomandările sale se implementează în nordul și-n sudul Moldovei de către Agenția de Stat „Moldsilva”. Rezultatele acestor cercetări au fost reflectate în monografia *Diminuarea impactului factorilor pedoclimatici extremali asupra plantelor de cultură* (2008).

Vegetația Republicii Moldova se studiază mai mult de o sută de ani. Date despre compoziția floristică a unor suprafețe cu vegetație spontană au fost publicate în a doua jumătate a secolului al XIX-lea. După anii 1930, cercetările geobotanice au luat amploare. La sfârșitul secolului trecut se simțea necesitatea unei sinteze în acest domeniu. În decursul anilor 1975–1995 Gh. Postolache a organizat expediții în toată Republica Moldova care au dat posibilitate de a colecta plante pentru ierbar, de a efectua numeroase relevee ale comunităților vegetale și de a culege astfel un mare volum de informație despre vegetația Moldovei. În timpul acestor expediții, a cercetat vegetația forestieră, cea de stepă, de luncă, vegetația acvatică și palustră, evidențind legitățile de formare și de răspândire a asociațiilor vegetale, descrise ulterior în monografia *Vegetația Republicii Moldova* (1995). În baza informației colectate și a legităților evidențiate a elaborat clasificarea vegetației stepelor și luncilor Republicii Moldova (1995). A sistematizat, unificat și generalizat materialul colectat de către autorii precedenți și datele personale despre asociațiile vegetale din Moldova, elaborând *Prodromul Vegetației Moldovei* (1995). Tot în baza materialului colectat, elaborează câteva hărți: *Harta vegetației Republicii Moldova* (1995, 2001, 2002, scara 1:1500000); *Regionarea geobotanică a Republicii Moldova* (1994, 1995, 2002, scara 1:4000000); *Harta. Plante rare*. (1999, 2002, scara 1:1500000); *Harta. Plante medicinale* (2002); *Regionarea perdelelor forestiere din Republica Moldova* (1995). În hărți a fost inclusă informația acumulată în ultimii ani, astfel că acestea reprezintă o variantă modernizată a predecesorilor (T. Săvulescu, T. Gheideman ș. a.). Primele 4 hărți au fost incluse în *Atlasul Republicii Moldova* (2002).

În anii 1995–2005, Gh. Postolache a fost coordonator național în Programul european EUFORGEN. În cadrul acestui program, în anul 1997, inițiază proiectul „Cercetarea resurselor genetice forestiere în pădurile de foioase din Sud-Estul Europei”, desfășurat pe parcursul anilor 1998–2001 împreună cu savanți din instituțiile de cercetări științifice din Bulgaria, Italia, Luxemburg, România și Moldova, proiect realizat în cadrul Programului European EUFORGEN. Proiectul s-a soldat cu publicarea a 2 monografii. Împreună cu savanți din Bulgaria, România și Italia elaborează *Harta răspândirii fagului (Fagus sylvatica) în Sud-Estul Eu-*

ropei; Harta răspândirii gorunului (*Quercus petraea*) în Sud-Estul Europei; Harta răspândirii stejarului pedunculat (*Quercus robur*) în Sud-Estul Europei.

În perioada 2009–2012, este conducător al proiectului „Fortificarea capacităților instituționale și a reprezentativității sistemului de arii protejate din Moldova”, finanțat de Fondul Global de Mediu (UNDP/GEF), care a contribuit la revalidarea sistemului național de arii naturale protejate din Moldova.

Actualmente, prof., dr. hab. Gheorghe Postolache este coordonator al proiectului editorial „Ariile naturale protejate din Moldova”, editat în 4 volume de către Editura „Știința”. Până în prezent au fost editate volumele 1, 2 și 4. Volumul 3 este prezentat la editură.

În perioada 1972–2018, pentru conservarea *ex situ* a unor specii de plante și comunități de plante rare, amenințate de dispariție în teritoriu, în coautorat, a elaborat *Expoziția „Vegetația Moldovei”* din Grădina Botanică Națională „Alexandru Ciubotaru”, care include 12 microexpoziții forestiere, o microexpoziție cu vegetație de stepă și una cu vegetație de luncă. A fost mobilizat genofondul a peste 500 de specii de plante autohtone. Se realizează conservarea *ex situ* a 50 de specii de plante vasculare rare. Rezultatele acestor lucrări au fost reflectate în monografia *Expoziția „Vegetația Moldovei” din Grădina Botanică a AȘM* (2010).

Gh. Postolache a elaborat câteva metode noi de cercetare: metoda de creare a perdelelor forestiere în livezi (1984, 1985, 1987); metoda de amplasare a rețelei de suprafețe permanente în rezervații forestiere (1994); metoda cercetării diversității floristice și fitocenotice în ariile protejate forestiere (2001); metoda de cercetare a arboretelor (2008).

A elaborat un șir de recomandări: *Noi arii protejate de către Stat* (1987, 1998); *Recomandări de creare a perdelelor forestiere* (1987, 1995) (coautor); *Recomandări de creare a plantațiilor forestiere în zona bazinei acvatice* (1987); *Recomandări și îndrumări privind combaterea secetei* (1995) (coautor); *Recomandări de conservare a resurselor genetice forestiere de gorun (*Quercus petraea*)* (2000); *Recomandări de efectuare a lucrărilor silvotehnice în pădurile afectate de polei în noiembrie 2000* (2001); *Recomandări privind ameliorarea stării arborilor seculari din Moldova* (2014).

În baza cercetărilor efectuate, a publicat peste 400 de lucrări științifice în diverse reviste, enciclopedii, culegeri din țară și străinătate; este autor a 5 monografii (*Лесная подстилка в круговороте веществ* (1976), *Vegetația Republicii Moldova* (1995); *Expoziția „Vegetația Moldovei din Grădina Botanică a AȘM”*

(2010), *Ariile naturale protejate din Moldova*. vol. 2, *Arborii seculari* (2015), *Rezervația „Pădurea Domnească”* (2017); este coautor la 15 monografii. Monografia *Vegetația Republicii Moldova* (1995) este pe larg folosită de specialiștii de la ministere și departamente, în instituțiile de învățământ mediu și superior.

A participat cu rapoarte la conferințe și simpozioane științifice în țară și peste hotare (Austria, Belarus, Bulgaria, Cehia, Elveția, Estonia, Franța, Germania, Norvegia, Portugalia, România, Rusia, Suedia, Ucraina, Ungaria și a.). Din 1995 este coordonator național în Programul European EUFORGEN, iar din 2002 – participant în Programul European PLANTA EUROPA. În funcția respectivă, a favorizat stagiile unor tineri cercetători și participarea lor la conferințe și simpozioane internaționale.

A fost membru al comisiei de experți din cadrul Comisiei Superioare de Atestare a Cadrelor din Republica Moldova, președinte al Seminarului de profil și al Consiliului specializat de susținere a tezelor de doctor habilitat în biologie (specialitatea 164.01-botanica), membru al Consiliului științific al Grădinii Botanice, membru al Consiliului tehnic al Agenției de Stat pentru Silvicultură „Moldsilva”. A participat la elaborarea primului Raport Național, a Strategiei Naționale și a Planului de Acțiuni în Domeniul Conservării Diversității Biologice în Republica Moldova. A participat la elaborarea Strategiei Dezvoltării Durabile a Fondului Forestier Național.

Prof., dr. hab. Gheorghe Postolache a îndrumat 7 discipoli pentru susținerea tezelor de doctor în biologie și un doctor habilitat în biologie. A activat în calitate de profesor la Universitatea Agricolă și Universitatea de Stat. A elaborat cursul „Tipologie și stațiuni forestiere”. A fost conducător al multor lucrări de licență.

Este laureat al Premiului Tinerilor Savanți în domeniul științei și tehnicii din Moldova. Pentru realizarea cercetărilor științifice fundamentale și aplicative de excelență în domeniul științei i s-a conferit titlul onorific de „Om Emerit” și Medalia „Dimitrie Cantemir” a AȘM.

Cu ocazia aniversării a 75-ea, îi exprimăm domnului Gheorghe Postolache deosebit respect și considerațiune, îi adresăm felicitări și îi dorim sănătate, realizări în domeniul de cercetare.

Dr. hab., prof. univ. Ion COMANICI
Dr. Ion ROȘCA
Dr. Ștefan LAZU